

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 222/2017-36

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 6. júla 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Lajosa Mészárosa (sudca spravodajca) prerokoval prijatú sťažnosť Lesoochranárskeho zoskupenia VLK, Tulčík 310, zastúpeného advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 10 Sžo 275/2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Lesoochranárskeho zoskupenia VLK na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 10 Sžo 275/2015 p o r u š e n é b o l i .

2. Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky p r i k a z u j e , aby prerokoval a rozhodol o odvolaní Lesoochranárskeho zoskupenia VLK z 30. júla 2015 proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 1 S 94/2014-96 z 28. mája 2015.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky j e p o v i n n ý uhradiť Lesoochranárskemu zoskupeniu VLK trovy konania spolu v sume 355,73 eur € (slovom tristopäťdesiatpäť eur

a sedemdesiattri centov), a to na účet advokátky JUDr. Ivety Rajtákovéj, Advokátska kancelária, Štúrova 20, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. novembra 2015 doručená sťažnosť Lesoochranárskeho zoskupenia VLK (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo veci sp. zn. 10 Sžo 275/2015 (ďalej aj „namietaný postup“).

1.1 Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 222/2017-14 zo 4. apríla 2017 prijal sťažnosť na ďalšie konanie.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že žalobou doručenou Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) 14. mája 2014 sa sťažovateľ ako žalobca domáhal preskúmania zákonnosti rozhodnutia ministra životného prostredia Slovenskej republiky č. 2153/2014-1.10 (42/2012 - rozkl.) z 10. marca 2014, ktorým bolo podľa § 82 ods. 9 písm. a) v spojení s § 89 ods. 3 písm. b) zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „ZOPK“) zastavené konanie o povolenie výnimky zo zákazov ustanovených v § 35 ods. 1 písm. a) ZOPK – usmrtenie jedného jedinca medveďa hnedého. Krajský súd rozsudkom č. k. 1 S 94/2014-96 z 28. mája 2015 žalobu sťažovateľa zamietol a náhradu trov konania mu nepriznal.

2.1 Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ 30. júla 2015 odvolanie faxovým podaním a 31. júla 2015 podaním na poštovú prepravu. Dňa 9. októbra 2015 bol právnej zástupkyňi sťažovateľa doručený list krajského súdu č. k. 1 S 94/2014-129 z 5. októbra

2015, ktorým jej zaslal na vedomie list najvyššieho súdu sp. zn. 10 Sžo 275/2015 z 28. septembra 2015, ktorým najvyšší súd vrátil spis krajskému súdu bez rozhodnutia o odvolaní, a to z týchto dôvodov:

„Podľa § 42 ods. 1 O.s.p., podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom. Podanie obsahujúce návrh vo veci samej alebo návrh na nariadenie predbežného opatrenia, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami, treba doplniť písomne alebo ústne do zápisnice najneskôr do troch dní; podanie, ktoré bolo podpísané zaručeným elektronickým podpisom, doplniť netreba. Podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením jeho originálu. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené, sa neprihliada.

Podanie urobené telefaxom, ktoré obsahuje návrh vo veci samej, má sledované procesné účinky len vtedy, ak bolo v lehote troch dní doplnené predložením jeho originálu. Doplnenie je účastník povinný v stanovenej lehote urobiť bez zvláštnej výzvy súdu, ak tak neurobí, súd postupuje tak, akoby takéto podanie vôbec nebolo urobené. Ak teda účastník podá odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa včas telefaxom, no originál telefaxového podania predloží súdu až po uplynutí trojdňovej lehoty, nemožno na podanie urobené telefaxom prihliadať. Odvolanie by bolo podané včas iba v prípade, ak by originál telefaxu bol predložený v dobe, keď odvolacia lehota ešte plynula, čo však neplatí v predmetnom konaní.

Napadnuté rozhodnutie krajského súdu bolo žalobcovi doručené dňa 15.07.2015. Proti rozsudku podal žalobca odvolanie prostredníctvom telefaxu. Odvolanie žalobcu bolo súdu prvého stupňa doručené dňa 30.07.2015, t. j. v posledný deň odvolacej lehoty. Žalobca bol v zmysle ustanovenia § 42 ods. 1 O.s.p. povinný toto podanie urobené vo forme telefaxu doplniť do troch dní (do 02.08.2015). Odvolanie žalobcu bolo doplnené až dňa 04.08.2015, t. j. zjavne oneskorene. Uvedená trojdňová lehota je lehotou hmotnoprávnou, a teda na podanie, ktoré nebolo v tejto lehote doplnené (nestačí, aby sa originál podania v lehote podal na poštovú prepravu, ale originál podania sa musí v stanovenej lehote reálne nachádzať na súde), súd neprihliada.

Vzhľadom na uvedené nebolo potrebné vec predkladať Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky.“

3. Sťažovateľ v úvode svojej sťažnosti uvádza, že podal odvolanie proti rozhodnutiu prvostupňového súdu v lehote ustanovenej zákonom a spôsobom predpísaným zákonom. Odvolanie teda podal v pätnásty deň zákonom ustanovenej 15-dňovej lehoty telefaxom. Originál tohto odvolania odovzdal v zákonom ustanovenej 3-dňovej lehote na poštovú prepravu.

3.1 Podľa sťažovateľa právny poriadok Slovenskej republiky predvída možnosť existencie rozdielnych právnych názorov v skutkovo rovnakých alebo podobných veciach a upravuje procedúru, prostriedky a nástroje, ktoré zabezpečujú koherentnosť judikatúry. Tento mechanizmus spočíva podľa odkazu sťažovateľa v inštitúte zverejňovania súdnych rozhodnutí zásadného významu najvyšším súdom a v inštitúte prijímania stanovísk k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov. Otázka výkladu lehôt uvedených v tom čase platnom a účinnom ustanovení § 55 a § 57 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) je otázkou, ktorá podľa sťažovateľa nespôsobuje v rozhodovacej činnosti súdov Slovenskej republiky interpretačný a aplikačný problém.

3.2 Nesporne k takejto jednotnej judikatúre prispeli podľa sťažovateľa rozhodnutia najvyššieho súdu zverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

3.3 Sťažovateľ uvádza, že pod č. 5 bol v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, v jej čiastke 1/2005, zverejnený rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 108/2004 z 30. septembra 2004, ktorého právna veta znie:

„Odvolanie podané telefaxom, ktoré bolo do troch dní doplnené predložením originálu má účinky riadne a včas podaného odvolania. Účastníkovi by odmietnutím takéhoto odvolania bola odňatá možnosť konať pred súdom.“

Z obsahu tohto rozhodnutia podľa sťažovateľa vyplýva, že sa vzťahuje na vec, kde odvolanie bolo podané v posledný deň lehoty na odvolanie telefaxovým podaním, ktoré bolo doplnené predložením originálu odoslaným poštovou prepravou.

3.4 Sťažovateľ ďalej odkazuje na to, že najvyšší súd sa k otázke charakteru 3-dňovej lehoty uvedenej v ustanovení § 57 ods. 3 OSP opätovne vrátil zverejnením rozhodnutia č. 18 v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, v čiastke 2/2012 (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 219/2007 z 26. februára 2008), ktorého právna veta podľa sťažovateľa zrozumiteľne a explicitne definuje charakter lehoty uvedenej v ustanovení § 42 ods. 1 OSP. Podľa tejto právnej vety:

„Trojdňová lehota na doplnenie podania urobeného telefaxom (§ 42 ods. 1 O. s. p.) je lehotou procesnou; pre jej počítanie, plynutie a zachovanie platia ust. § 55 a § 57 O. s. p.“

Sťažovateľ ďalej cituje z obsahu tohto rozhodnutia:

„Právna úprava lehôt sa v Občianskom súdnom poriadku nachádza v ustanoveniach §§ 55 a nasledujúcich. Ide nepochybne o právnu úpravu procesných lehôt, ktoré sú zachované, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde, alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť. Aj trojdňovú lehotu stanovenú v § 42 ods. 1 O. s. p. k doplneniu podania urobeného telefaxom predložením jeho originálu, treba považovať za lehotu procesnú. Pre jej počítanie, plynutie a to treba zdôrazniť - aj pre jej zachovanie, platia ustanovenia § 55 a § 57 O. s. p., včítane jeho odseku 3. Opačný výklad, t. j. interpretovať zachovanie tejto lehoty ako výnimka zo všeobecného pravidla, nemá oporu v zákone a bol by aj v rozpore s účelom, ktorému má táto lehota slúžiť.“

3.5 Podľa sťažovateľa uvedené rozhodnutia, predovšetkým naposledy citovaný rozsudok najvyššieho súdu, vytvorili základ pre jednotnú rozhodovaciu činnosť súdov všetkých stupňov (a podľa sťažovateľa je potrebné poznamenať, že aj orgánov verejnej správy). Uvedené rozhodnutia a z nich vyplývajúci jednotný a pochybnosti nevzbudzujúci výklad charakteru lehoty uvedenej v ustanovení § 42 ods. 1 OSP je podľa presvedčenia sťažovateľa aj jedným z východísk pre rozhodovaciu činnosť ústavného súdu vo veciach, v ktorých sa ústavný súd zaoberal porušením práva účastníka konania odňatím jeho možnosti konať pred súdom.

3.6 V tejto súvislosti poukazuje sťažovateľ na nález ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 305/2011 z 25. januára 2012, podľa ktorého:

„Podľa § 42 ods. 1 OSP podanie možno urobiť písomne, ústne do zápisnice, elektronickými prostriedkami alebo telefaxom... Podanie urobené telefaxom treba doplniť najneskôr do troch dní predložením jeho originálu. Na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené sa neprihliada.

Podľa § 57 ods. 3 OSP lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť.

Odvolanie ako iné podanie možno podať písomne, ústne do zápisnice, telegraficky alebo telefaxom. Ak účastník občianskeho súdneho konania podal odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa telefaxom v posledný deň odvolania a toto podanie do troch dní doplnil predložením jeho originálu, má toto telefaxové odvolanie účinky riadne a včas podaného odvolania. Preto ak odvolací súd odmietol odvolanie účastníka konania ako oneskorene podané, ide o prípad postupu súdu, ktorým bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom, keď odvolanie bolo zrejme včasné (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 106/2004 z 1. mája 2007).

Trojdnňová lehota na doplnenie podania urobeného telefaxom (§ 42 ods. 1 OSP) je lehotou procesnou; pre jej počítanie, plynutie a zachovanie platia ustanovenia § 55 a § 57 OSP (vrátane jeho odseku 3). Opačný výklad, t. j. interpretovať zachovanie tejto lehoty ako výnimku zo všeobecného pravidla, nemá oporu v zákone a bol by aj v rozpore s účelom, ktorému má táto lehota slúžiť (rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 219/2007 z 26. februára 2008).“

3.7 Podľa sťažovateľa ústavný súd podobne aj v náleze sp. zn. IV. ÚS 445/2013 z 28. apríla 2014 skonštatoval:

„Trojdnňová lehota na doplnenie podania urobeného elektronickými prostriedkami (§ 42 ods. 1 OSP) je lehotou procesnou; pre jej počítanie, plynutie a zachovanie platia ustanovenia § 55 a § 57 OSP (vrátane jeho odseku 3). Opačný výklad, t. j. interpretovať zachovanie tejto lehoty ako výnimku zo všeobecného pravidla, nemá oporu v zákone a bol by aj v rozpore s účelom, ktorému má táto lehota slúžiť (m. m. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 219/2007 z 26. februára 2008).“

3.8 Za tohto stavu nemožno podľa sťažovateľa nájsť odpoveď na otázku čo, resp. ustanovenie akých právnych predpisov, aké pramene právnej vedy, či aké rozhodnutia súdov boli pre najvyšší súd inšpiráciou pre jeho postup v konaní o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu spočívajúci v neprerokovaní jeho odvolania a vybavenia jeho veci už citovaným listom. Podľa sťažovateľa, vychádzajúc z citovaných ustanovení právnych predpisov, ústavu nevynímajúc, ich ustáleného, gramatického, logického a teleologického významu zodpovedajúceho výkladu, ktorého zakotvenie v systéme súdnej ochrany poskytovanom prostriedkami občianskeho súdneho konania vyplýva z už citovaných judikátov samotného najvyššieho súdu, ako aj rozhodnutí ústavného súdu, nemožno hodnotiť tento postup najvyššieho súdu inak, ako extrémne svojvoľný a arbitrárny, popierajúci princíp právnej istoty ako jeden z pilierov výkonu súdnej moci v právnom štáte.

4. Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„Právo sťažovateľa Lesoochranárskeho zoskupenia VLK domáhať sa zákonným postupom svojho práva pred súdom Slovenskej republiky zakotvené v článku 46 ods. 1 Ústavy SR, na spravodlivé súdne konanie zakotvené v článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd, postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 10Sžo275/2015 v konaní o odvolaní sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1 S/94/2014 z 28.5.2015, porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zakazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky pokračovať v porušovaní namietaných práv sťažovateľa.

Ústavný súd Slovenskej republiky prikazuje Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky prejednať odvolanie sťažovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 1S/94/2014 z 28.5.2015.

Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi finančné zadostučinenie vo výške 1 000 €.

Odporca je povinný nahradiť sťažovateľovi všetky trovy tohto konania.“

II.

Vyjadrenie odporcu a replika sťažovateľa

Vyjadrenie odporcu

5. Listom č. KP 3/2017-31 doručeným ústavnému súdu 18. mája 2017 sa k podanej sťažnosti vyjadril najvyšší súd ako odporca v konaní.

5.1 Najvyšší súd iba uviedol, že ponecháva na zváženie ústavnému súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa v zmysle jeho argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti. Zároveň najvyšší súd súhlasil s upustením od ústneho pojednávania vo veci.

Replika sťažovateľa

6. Podaním doručeným ústavnému súdu 5. júna 2017 sa k stanovisku najvyššieho súdu vyjadril sťažovateľ (replika).

6.1 Sťažovateľ len skonštatoval, že vzhľadom na obsah vyjadrenia najvyššieho súdu nemá ani dôvod, ale ani priestor na akúkoľvek polemiku so stanoviskom najvyššieho súdu. Sťažovateľ odkázal na obdobnú vec rozhodovanú ústavným súdom v konaní sp. zn. I. ÚS 106/2016, kde sa v náleze z 18. mája 2016 vysporiadal s identickým postupom najvyššieho súdu, aký je predmetom prieskumu ústavného súdu v sťažovateľovej veci.

III.

Závery ústavného súdu

7. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Sžo 275/2015 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu (na prístup k súdu) podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 dohovoru.

8. Skôr ako ústavný súd pristúpi k posúdeniu sťažnosti, dáva do pozornosti, že v čase podania sťažnosti ústavnému súdu a konania najvyššieho súdu bol Občiansky súdny poriadok s účinnosťou od 1. júla 2016 nahradený novými procesnými kódexmi, konkrétne Civilným sporovým poriadkom, Civilným mimosporovým poriadkom a Správnym súdnym poriadkom. Ústavný súd tak musí vychádzať pri posudzovaní sťažnosti aj z tejto skutočnosti

a prihliadať na v rozhodujúcom čase účinnú a platnú legislatívu vzťahujúcu sa na vec sťažovateľa a rozhodovaciu činnosť ústavného súdu.

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

9.1 Ústavný súd predovšetkým akcentuje, že čl. 46 ods. 1 ústavy svojím textom (Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.) v prvom rade chráni právo na prístup k súdu, ktoré je v danej veci v stávke (porov. bod 7.1 nálezu II. ÚS 591/2012, uznesenie II. ÚS 30/2016 bod 11). Z konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy patrí aj ochrana, ktorá sa účastníkovi poskytuje v konaní o opravných prostriedkoch. Ak účastník konania splní predpoklady vyžadované zákonom pre poskytnutie ochrany v opravnom konaní, všeobecný súd mu túto ochranu musí poskytnúť (napr. II. ÚS 78/05, II. ÚS 249/05).

9.2 Uvedená judikatúra ústavného súdu vychádza z konceptu zákonnej *konkretizácie* práva na súdnu ochranu a z požiadavky zabezpečiť *reálnosť prístupu* (I. ÚS 84/97, II. ÚS 88/01, II. ÚS 400/2011) k jednotlivým *zákonom* upraveným štádiám a inštanciam konania [porov. Feřková, G., Klučka, J. (eds.): Právne vety z rozhodovacej činnosti ústavného súdu SR 1993 – 2000, s. 71 a nasl.]. Z toho vyplýva, že ak už zákon pozná určitý inštitút, opravný prostriedok, tak sa na jeho uplatňovanie vzťahujú záruky vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy, aj keď, prirodzene, nie každé porušenie zákona, je porušením čl. 46 ods. 1 ústavy.

9.3 Ústavný súd už uviedol (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010, II. ÚS 212/2013), že rešpektuje kompetenciu najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si

prípustnosť vecí vo svojich konaniach a vychádza z právneho názoru, podľa ktorého je v prvom rade vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, aby bola čo najústálenejšia, a tak súladná s právom na súdnu ochranu.

10. V prerokovanej veci sťažovateľ napáda postup najvyššieho súdu, ktorého dôsledkom bolo, že tento sa nezaoberal jeho odvolaním proti prvostupňovému rozsudku a nevydal o ňom žiadne rozhodnutie predpokladané § 218 až § 221 OSP. Podstatou veci je preskúmanie, či (i) neprerokovanie odvolania proti prvostupňovému rozsudku správneho súdu, pretože faxom podané odvolanie bolo doplnené v trojdňovej lehote počítanej podľa *Občianskeho súdneho poriadku* procesne, a nie „hmotnoprávne“, je porušením práva na prístup k súdu. (ii) Rovnako je nutné preskúmať, či neformálna procesná forma – list, ktorou najvyšší súd len voči krajskému súdu, a nie účastníkovi konania vyjadril, že nemôže odvolanie prerokovať, je súladná s právom na súdnu ochranu.

10.1 Bývalý *Občiansky súdny poriadok* umožňoval okrem konzervatívneho doručenia podaní voči súdu poštou a osobným doručením aj doručenie „nemateriálnym“ spôsobom, ktoré, prirodzene, vyžadovalo doplnenie fyzického originálu. Vec je sporná právne v tom, že sťažovateľ tvrdí, že lehota na doplnenie podania je tzv. procesnoprávna, a najvyšší súd vo svojom vyjadrení tvrdí, že ide o lehotu hmotnoprávnu.

10.2 Ako to ustanovoval v § 42 ods. 1 OSP, podanie možno urobiť elektronickými prostriedkami. Podanie obsahujúce *návrh vo veci samej*, ktoré bolo urobené elektronickými prostriedkami, treba doplniť písomne najneskôr do troch dní; na podania, ktoré neboli v tejto lehote doplnené, sa neprihliada. V predmetnej veci išlo o elektronické (faxové) podanie odvolania proti prvostupňovému rozhodnutiu správneho súdu. Podanie odvolania je rozumne judikatúrou považované za podanie obsahujúce *návrh vo veci samej*, a preto ak je elektronické, je nutné doplniť do troch dní pod sankciou neprihliadania.

10.3 Ústavný súd konštatuje, že ustanovenie § 57 ods. 3 OSP (Lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo podanie odovzdá orgánu, ktorý má

povinnosť ho doručiť.) je všeobecným právnym základom počítania lehôt pre celý *Občiansky súdny poriadok*. Podľa ústavného súdu sa tak (i) tradičné podanie, ale aj (ii) čiastkové doplnenie elektronického podania nachádzajú na platforme *Občianskeho súdneho poriadku*, a preto už doplnenie podania je potrebné počítať prostredníctvom § 57 ods. 3 OSP. Zo súčtu noriem podľa § 42 ods. 1 a § 57 ods. 3 OSP platí, že lehota je zachovaná, ak sa posledný deň lehoty urobí úkon na súde alebo písomné doplnenie podania obsahujúce návrh vo veci samej odovzdá orgánu, ktorý má povinnosť ho doručiť. Opačný spôsob by si vyžadoval explicitné textuálne vyjadrenie, tak ako to bolo v minulosti [porov. § 1 ods. 3 Vládního nařízení č. 120/1923 Sb. ze dne 14. června 1923 o telegrafických podaniích v soudním řízení a v řízení před úřady poručenskými (sirotčími) na Slovensku a v Podkarpatské Rusi].

10.4 Uvedenú pozíciu by bolo možné podporiť aj účelom normy. Ak je zmyslom procesnej lehoty istota dostupnosti vzdialenejšieho súdu, tak nutnosť doručenia doplnenia podania na súd do troch dní by bolo v napätí so zmyslom procesnej lehoty. Na druhej strane by cenou za možnosť elektronického „zachytenia lehoty“ mohla byť nutnosť včasného fyzického doručenia. Z tohto dôvodu ostáva hlavným argumentom text zákona.

10.5 Veľmi presvedčivým podporným argumentom v prospech tzv. procesnej lehoty je však stálosť judikatúry. Judikatúra v tomto smere sa mohla rozvinúť až po roku 1995, keď bola do *Občianskeho súdneho poriadku* zavedená možnosť podania telefaxom. Dôležité je ešte predoslať, že z hľadiska kritérií na doručenie podaní nie je rozdiel medzi civilným a správnym súdnictvom, ktoré vyrastajú zo spoločného *Občianskeho súdneho poriadku*, a preto rozhodnutia civilného kolégia najvyššieho súdu sú aplikovateľné aj pre správne súdnictvo. Najvyšší súd dvakrát v procesnej forme právnej vety uverejnenej v Zbierke stanovísk ustálil, že lehota na doplnenie podania je lehotou procesnou. V právnej vete uviedol: „Trojdňová lehota na doplnenie podania urobeného telefaxom (§ 42 ods. 1 O.s.p.) je lehotou procesnou; pre jej počítanie, plynutie a zachovanie platia ustanovenia § 55 a § 57 O.s.p.“ (R 18/2008; rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 219/2007 z 26. februára 2008). Šesť rokov na to svoj právny názor zopakoval v judikáte R 143/2014: „Trojdňová lehota na doplnenie podania urobeného elektronickými prostriedkami (§ 42 ods. 1 O.s.p.) je lehotou procesnou; pre jej počítanie, plynutie a zachovanie platia ustanovenia § 55 a § 57

O.s.p.“ (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 360/2013 z 27. februára 2014). Ústavný súd okrem toho našiel ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu s rovnakým právnym názorom – 5 Cdo 253/2012, 2 Cdo 360/2013, 1 Cdo 183/2013. Nepriamo potvrdil túto judikatúru aj ústavný súd nálezom sp. zn. III. ÚS 305/2011, v ktorom bolo zrušené uznesenie najvyššieho súdu o odmietnutí odvolania, pretože faxové podanie nebolo posudzované podľa času skutočného doručenia súdu, ale podľa zapísania do registra. V širšom kontexte ústavný súd citoval judikát R 18/2008. Je potrebné poznamenať, že nález sp. zn. III. ÚS 305/2011 smeroval práve proti rozhodnutiu správneho kolégia najvyššieho súdu. Naopak, ústavný súd dohľadal len jediné rozhodnutie (nie zásah listom, ktoré sa nezverejňujú, pozn.) najvyššieho súdu, ktoré by považovalo lehotu na doplnenie za hmotnoprávnou, a to uznesenie sp. zn. 2 Sžo 208/2008 z 18. marca 2009. Z prehľadu rozhodovacej činnosti vyplýva, že judikatúra v takej zásadnej otázke je konštantná. Zmena takto fixovanej judikatúry, a to v spojení so spornou procesnou formou listu je svojvoľná a nesie v sebe prvky „retroaktivity“ (porov. uznesenie II. ÚS 65/2010; KÜHN, Z., BOBEK, M., POLČÁK, R. a kol. *Judikatura a právní argumentace*. Praha: Auditorium, 2006, s. 22, s. 29. ISBN 80-903786-0-9, s. 152 a nasl.) a navyše tu nejde o riadnu zmenu judikatúry, ale o ad hoc netransparentné odklon. Možno dodať, že zmena judikatúry spravidla reflektuje nejaké zmeny spoločenské alebo vývoj právneho myslenia. Počítanie lehoty v predmetnej veci je však „technickou“ (avšak v praktickom živote mimoriadne dôležitou) otázkou v podstate nepodliehajúcou vývoju. Zvlášť by sa takto nemala meniť judikatúra v neprospech účastníka, a to vo vertikálnom odvetví správneho súdnictva. A ak áno, tak riadnym procesným postupom [§ 20 ods. 1 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov: *Plénum najvyššieho súdu prijíma stanoviská k zjednocovaniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov v otázkach týkajúcich sa viacerých kolégií alebo v otázkach sporných medzi kolégiami*], alebo ešte lepšie vôľou zákonodarcu než spontánnou nepremyslenou a neformalizovanou zmenou. Prakticky rovnakú právnu situáciu, aká nastala v prerokovanej veci, riešil ústavný súd v náleze sp. zn. I. ÚS 106/2016 z 18. mája 2016, kde potvrdil procesnoprávny charakter lehoty na doplnenie podania. Ústavný súd konštatuje, že nezákonnou interpretáciou § 57 ods. 3 v spojení s § 42 ods. 1 OSP došlo k porušeniu princípu legality zásahu, a tak k porušeniu základného práva sťažovateľa na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne

konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

11. Takmer rovnakou záťažou, akou je výklad povahy lehoty na doplnenie elektronického podania, je forma, akou najvyšší súd vyjadril svoj procesný úkon *neprihliadania* a odmietnutia. Za adresáta tohto úkonu nepovažoval sťažovateľa, ale len krajský súd. Sťažovateľ (ako odvolateľ) sa o „odmietnutí“ odvolania dozvedel z listu, ktorý mu zaslal krajský súd.

11.1 Občiansky súdny poriadok rozoznával zásadné formy rozhodovania, ktorými sú rozsudok a uznesenie. Podľa § 167 ods. 1 prvej vety OSP ak zákon neustanovuje inak, rozhoduje súd uznesením. Občiansky súdny poriadok vyžadoval, aby bolo oneskorené odvolanie odmietnuté. Podľa § 218 ods. 1 písm. a) OSP odvolací súd odmietne odvolanie, ktoré bolo podané oneskorene. Napokon podľa § 36 ods. 3 OSP v odvolacom konaní koná a rozhoduje senát.

11.2 Uvedené ustanovenia sú zárukou formy, ako aj rozhodovacej formácie, ktorá má o odmietnutí rozhodnúť. O odvolaní proti rozhodovaniu krajských súdov v správnom súdnictve rozhoduje trojčlenný senát najvyššieho súdu. Nie je jasné, kto bol autoritou, ktorá na odvolacom správnom súde *neprihliadala* na nesprávne doplnené podanie – či to bol sudca spravodajca, alebo senát. Ústavný súd v predmetnej veci nestanovuje, ako sa má aplikovať *neprihliadanie* vo všeobecnosti. Procesné právo vyžaduje z rozumných dôvodov rozhodovanie v zásade v prísnych formách, a preto je potrebné pasívne neprihliadanie vykladať reštriktívne. Zákon, Občiansky súdny poriadok, požaduje, aby v odvolacom konaní bolo doplnenie elektronického podania posúdené senátom a rozhodnuté o ňom uznesením. Ak by odvolateľ podal odvolanie tradične – printovo a oneskorene, bolo by odmietnuté senátnym uznesením. Nie je zákonný dôvod, aby to bolo inak pri doplnení elektronicky podaného odvolania. Sám najvyšší súd v uznesení sp. zn. 1 Sžr 168/2011 uviedol, že preferuje rozhodnutie uznesením (bod 10: *V hore uvedenom ustanovení § 42 ods. 1 O.s.p. nemal krajský súd na podanie urobené telefaxom a nedoplnené v zákonnej lehote prihliadať. Avšak na druhej strane má účastník pasívne právo byť informovaný o priebehu súdneho konania. Nebolo preto chybou konajúceho súdu, že vydal procesné rozhodnutie, ktorým dal účastníkom najavo dôvody, ktoré ho viedli k zastaveniu konania.*

Potom, ak navrhovateľky podali proti zastavujúcemu uzneseniu odvolanie, bolo celkom zákonné, že krajský súd vec predložil Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.) Ústavný súd konštatuje, že najvyšší súd porušil zložku princípu legality základného práva na prístup k súdu a práva na spravodlivé súdne konanie aj tým, že nerozhodol o odmietnutí odvolania uznesením.

11.3 Úvahy, aký význam má označenie lehoty ako hmotnoprávnej v dôvodovej správe pre nové procesné kódexy, a to pri rovnakom zákonnom texte, stoja napriek pochybnostiam mimo rámca predmetnej veci a ústavný súd ich prenecháva budúcej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

11.4 Ústavný súd uzatvára, že neakceptovanie doplnenia podania odoslaného poštou v trojdňovej lehote a nerozhodnutie o odvolaní senátnym rozhodnutím bolo porušením ustanovení Občianskeho súdneho poriadku, ktoré zároveň znamenajú porušenie ústavného práva na prístup k (správne)mu súdu a práva na spravodlivé súdne konanie.

12. Z nálezu je zrejmé, že lehota bola zachovaná, a preto ústavný súd priamo prikazuje najvyššiemu súdu vec prerokovať už meritórne a nezaoberať sa včasnosťou odvolania (bod 2 výroku nálezu). K bodu 2 výroku nálezu je nutné uviesť, že ústavný súd v zhode s nálezom sp. zn. I. ÚS 106/2016 interpretoval neprerokovanie odvolania ako *iný zásah* spočívajúci v postupe najvyššieho súdu. Ústavný súd, aby zohľadnil a zdôraznil nedostatočnú procesnú formu „listu“, ktorý ani nebol sťažovateľovi doručený, ho vníma ako *iný zásah*, nie ako rozhodnutie, a tak zároveň ako zásah, ktorý sa nezrušuje (porov. čl. 127 ods. 2 prvú vetu ústavy). Ústavný súd považuje právnu situáciu, ktorá vznikla, za zvláštny druh nečinnosti (odlišnej od priesťahov) spočívajúcej v neprerokovaní odvolania. Z tohto dôvodu prikazuje najvyššiemu súdu, aby odvolanie riadne prerokoval, čo v podstate zodpovedá zákazu pokračovať v porušovaní práva na prístup k súdu (čl. 127 ods. 2 tretia veta ústavy). Možno doplniť, že obnova stavu pred porušením sa aplikuje v odlišných situáciách, keď je nutné priam fyzicky „zničiť“ zdroj porušenia základných práv, ako napríklad uchovávané údaje (III. ÚS 204/02).

13. Sťažovateľ taktiež navrhol, aby mu ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie v sume 1 000 eur.

13.1 Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva alebo slobody v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia základného práva alebo slobody. Ústavný súd v okolnostiach prípadu prihliadol najmä na predmet konania pred najvyšším súdom, teda čo bolo v stávke („at stake“) pre sťažovateľa.

13.2 Prihliadajúc na skutočnosť, že (i) o odvolaní sťažovateľa bude na základe nálezu ústavného súdu meritórne rozhodované (t. j. vec bude pred najvyšším súdom „živá“), ako aj na skutočnosť, že (ii) napadnutým postupom najvyššieho súdu nedošlo k zásahu do hmotných práv sťažovateľa (resp. sťažovateľ bude môcť v odvolacom konaní hájiť všetky svoje procesné a hmotné práva), je ústavný súd toho názoru, že na dovŕšenie ochrany porušeného základného práva alebo slobody postačuje v tomto prípade vyslovenie porušenia sťažovateľom označených práv, a nie je potrebné priznať sťažovateľovi aj finančné zadost'učinenie.

13.3 S ohľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd v tejto časti sťažnosti rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výrokovej časti tohto nálezu.

IV.

Trovy konania

14. Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátkou JUDr. Ivetou Rajtákovou v konaní pred ústavným súdom (bod 3 výroku nálezu).

14.1 Ústavný súd konštatuje, že predmet sporu pred ústavným súdom nie je možné oceniť peniazmi. Ústavný súd vo veci sťažovateľa viedol jedno konanie na základe jednej sťažnosti podanej sťažovateľom a pri priznaní úhrady trov právneho zastúpenia vychádzal z § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej

republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“).

14.2 Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti), za podanie repliky k vyjadreniu odporcu nepriznal úhradu trov, keďže v nej sťažovateľ odkázal na svoje argumenty v sťažnosti a neuviedol nové skutočnosti alebo argumenty.

14.3 Podľa Štatistického úradu Slovenskej republiky bola v 1. polroku roka 2014 (§ 1 ods. 3 vyhlášky) priemerná mesačná mzda v hospodárstve Slovenskej republiky 839 eur (z toho jedna šestina v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 139,83 eur a jedna stotina v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky sa rovná sume 8,39 eur).

14.4 Ústavný súd priznal úhradu trov právneho zastúpenia sťažovateľa za dva úkony právnej služby v roku 2015 v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky v sume 279,66 eur (2 x 139,83 eur) a 2 x režijný paušál v zmysle § 16 ods. 3 vyhlášky spolu v sume 16,78 eur (2 x 8,39 eur). Podľa zoznamu daňových subjektov registrovaných pre daň z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“) Finančnej správy Slovenskej republiky je advokátka subjektom registrovaným pre DPH (IČ DPH [REDACTED]). Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov právneho zastúpenia spolu v sume 355,73 eur (296,44 eur + 20 % DPH).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. júla 2017